

ret. Endelig gennemgås Troels G. Jørgensens juridiske og historiske forfatterskab ret kortfattet og ukritisk.

En biografi i almindelig forstand er der altså ikke tale om, og det bør understreges, at bogen intet nyt bringer, hverken om Troels G. Jørgensens person eller om hans virksomhed som jurist og historiker.

H. P. Clausen.

Carl Winther Sørensen: Tyve forunderlige år. Erindringsbilleder om arbejderungdom. (Borgens Forlag, 1961). 368 s.

De tyve forunderlige år er mellemkrigstiden. Forfatteren startede disse år som smedelærling på værftet i Frederikshavn; gennem vekslende arbejdspladser, Arbejderhøjskolen, arbejdsledelse, vandreår i udlandet og den socialdemokratiske ungdomsbevægelse føres udviklingen frem til september 1939. Det er vel næppe for meget sagt, at denne bog er et af de bedste memoireværker, de seneste år har set. Det er meget velskrevet, og det behandler livet i en samfundsgruppe, hvorfra erindringerne i hvert fald endnu kun er meget få og sikkert fremdeles vil vedblive at være det; kun få memoireforfattere formår som her at vælge de rigtige detaljer, der kan give tidsbilleder og ikke blot personlige oplevelser. Det, der her skildres, er et arbejderhjem fra omkring 1918 og forholdene på en række arbejdspladser rundt om i landet. Der skildres den unge provinshåndværkers møde med hovedstaden og hans ophold hos Jul. Bomholt på højskolen i Esbjerg, der fører ham ind i socialdemokratisk ungdom i kulturperioden – en oplevelse der for ham som for så mange var med til at bære oppe gennem arbejdsledelsens trøstesløshed. Et kort afsnit skildrer oplevelserne som vandrende svend i Tyskland, Frankrig og Italien. I det hele er det en bog, der ikke er til at komme uden om for den, der vil fastholde billedet

af Danmark i denne periode eller vil lære det at kende.

Vagn Dybdahl.

Carl Roos: Indhøstningens tid. Livserindringer. II. (Gad, 1961). 288 s.

I 2. hæfte af dette bind (s. 229) blev første bind af Carl Roos' erindringer omtalt. Dette bind – »Forberedelsens tid» – rummede på en række områder gode tidsbilleder af almen historisk værdi; det samme gælder desværre ikke fortsættelsen, hvor indtryk fra udenlandsrejser er det dominerende. Hvor interessante og velskrevne disse end er, så er det dog velkendte forhold, der omtales. Et indledende kapitel omtaler flere af Roos' profesorkolleger; her og spredt i andre afsnit er der gode bidrag til universitetsundervisningens historie, som nok skal blive benyttet af en eftertid. Et særligt afsnit af bogen belyser Carl Roos' forhold under den tyske besættelse, som efter kapitulationen førte til kritik af hans holdning.

Vagn Dybdahl.

Peder Tabor: Nærbilleder. (Fremad, 1961). 175 s.

Peder Tabor har siden 1907 været knyttet til den socialdemokratiske presse og fra 1934 til 1961 været redaktør ved »Social-Demokraten«, 1941–59 chefredaktør. Under titlen »Nærbilleder« er dels genoptrykt artikler fra 1913 og op, dels samlet større personkarakteristikker – skrevet netop til denne bog. Mere end 100 af bogens 175 sider optages af skildringer af de socialdemokratiske regeringschefer Stauning, Hedtoft og H. C. Hansen; det er sikkert disse afsnit, der vil trække den største opmærksomhed, men det bør retfærdighedsvis understreges, at de øvrige, mindre stykker, om Sabroe, Skjoldborg, Anton Hansen og om begivenheder og personer under den tyske revolution

rummer meget, der vil fængsle den historisk interesserede.

Afsnittene om de tre regeringschefer – det er netop livsafsnittene som regeringschefer, der er det væsentlige – vil gå ind i det kildestof, der bestandig vil blive udnyttet til periodens historie. Disse skildringer har deres værdi både ved det indtryk, de giver af de tre mænd, og ved de oplysninger, de bringer om enkeltbegivenheder i deres liv. Oplysningerne ændrer ikke helhedsindtrykket af begivenhedsforløbet, men uddyber dog vor forståelse af flere situationer fra 30'ernes, 40'ernes og 50'ernes politik – særlig gælder dette de sidste måneder af Hedtofts liv. Desværre siger Tabor vel ikke alt, hvad han ved, og vel bør det sagte, ligesom for andre erindrings vedkommende vurderes med kritik, men hovedindtrykket er, at »Nærbilleder« er præget af den største soberhed.

Vagn Dybdahl.

Svend Thorsen: Danmarks folketing. Om dets hus og historie. (Schultz, 1961). 190 s.

Bogens indhold deler sig omtrent ligeligt mellem tekst og billeder. Hverken historisk i videre forstand eller arkitekturhistorisk bringer den nyt. I teksten gives der et rids af den historie, der knytter sig til Københavns slot; derefter følger episoder af det 1. og 2. Christiansborgs historie og endelig hovedafsnittet, striden om opførelsen af det 3. Christiansborg. De sidste afsnit beskriver forskellige dele af det nuværende Christiansborg samt de fire grundlovsmalerier. De sidste 80–90 sider er en ren billedafdeling dels historisk, dels nutidig. Her som i de foregående afsnit gemmer sig mange småoplysninger, der giver indtryk af livet på Christiansborg; disse giver bogen historisk værdi, mens billederne gør den til et pragtwerk.

Vagn Dybdahl.

Aage Bonde og Johan Hvidtfeldt: Personalthistoriske oplysninger om borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensborg 1550–1848. (Skrifter, udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland, nr. 22, 1961).

Som en udløber af forfatterens studier til deres afsnit i »Flensborg bys historie« fremkommer denne beskedne, men meget nyttige bog. Den rummer data for de nævnte embedsmænd: fødsel, død, forældre, hustruer og hustruers forældre samt embedsudnævnelser. Et eksempel til efterfølgelse er, at efterslægt – når denne har nogen tilknytning til bogens emne – også er taget med, f.eks. at en datterdatter blev gift med en af de senere biograferede. Påskønnelsesværdigt er det også, at bogen kommer nu med de huller, den har (for resten ret få), i stedet for, at den i årevis forblev i forfatterens kartoteker, mens de under fuldstændighedens pres forsøgte at fylde hullerne. Det udførte, brydsomme arbejde fortjener påskønnelse; det samme gælder dog ikke bogtrykkerarbejdet.

Vagn Dybdahl.

Holger Hjelholt: Sønderjylland under treårskrigen. Et bidrag til dets politiske historie. II. del. Fra foråret 1849 til freden med Preussen juli 1850. (Gad, 1961). 349 s.

Andet bind af fhv. overarkivar Holger Hjelholts værk om Sønderjylland under treårskrigen begynder med begivenhederne i april 1849, da krigen brød ud påny, efter at den danske regering havde opsagt våbenstilstanden. Krigen blev som bekendt ikke af så lang varighed i denne omgang. Alleerede i juli afsluttedes igen våbenstilstand som resultat af de forhandlinger, der også efter krigens genoptagelse var fortsat i Berlin under Englands mægling.

Våbenstilstands-overenskomsten bestemte, at den nordlige del af Slesvig